

РЕЦЕНЗИЯ

От Стати Статев, доктор на икономическите науки, професор в катедра „Икономикс“ към Университет за национално и световно стопанство. Член на научно жури съгласно Заповед № Р - 245/ 23.02.2018 г. на Ректора на МГУ – проф. д-р инж. Любен Тотев.

Относно: конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Политическа икономия“ (Микроикономика и макроикономика) към катедра "Икономика и управление" на МГУ „Св. Иван Рилски“, обявен в ДВ бр. 8 от 23.01.2018 г.

Участник в конкурса: доц. д-р Емил Иванов Димов, Минно-геоложки университети „Св. Иван Рилски“, Минно-технологичен факултет, катедра „Икономика и управление“

I. КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА КАНДИДАТА

Емил Иванов Димов е роден през 1964 г. в гр. Бургас. Средно образование завършва в Математическата гимназия в гр. Велико Търново със златен медал. През 1986 г. получава висше образование, специалност „Политическа икономия“ в УНСС. От следващата година е избран за редовен асистент към МГУ „Св. Иван Рилски“ – София, като последователно през 1991 г. е повишен в старши асистент, а от 1996 г. – в главен асистент. През 2007 г. като докторант на ИИИ към БАН защитава дисертация на тема „Инфлация и заетост в България: 1990 – 2005 г. (взаимодействия – теоретичен и емпиричен анализ)“ и получава научната степен „доктор“. През 2009 г. е избран за доцент, като какъвто работи и досега в катедра „Икономика и управление“ на МГУ „Св. Иван Рилски“. Освен в МГУ е чел лекционни курсове пред студенти от ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, Нов български университет и др. Паралелно с научно преподавателската си дейност е бил финансов директор и главен счетоводител на Икономически и социален съвет на Република България, председател на Борда на директорите на Държавно предприятие „Транспортно строителство и възстановяване“, икономически експерт към Парламента на Република България, финансов и данъчен консултант. Г-н Емил Иванов Димов е женен, има двама сина и една дъщеря.

II. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНАТА ЗА РЕЦЕНЗИРАНЕ НАУЧНА ПРОДУКЦИЯ

Публикуваната научна продукция на доц. д-р Емил Димов включва над 40 заглавия, отразяващи неговото научно развитие и израстване, както следва:

1. Научни публикации, свързани с придобиване на ОНС „доктор“ – 6 броя, включително автореферат на дисертационния труд;
2. Научни публикации, представени в конкурс за доцент по „Политическа икономика“ - 19 броя, представени от една монография, участия в 5 учебника и учебни помагала с общо 11 разработени глави, и 7 статии в научни списания и публикувани доклади от научни конференции (четири, от които в съавторство), които приемам единствено като информация, отразяваща пълнотата на творческия му път.
3. Пълен текст на научни публикации след заемане на научното звание „доцент“, представени за заемане на академичната длъжност „професор“. За рецензиране по участие в конкурса приемам всички представени научни публикации, от които една монография, участия в 3 учебника и учебни помагала, и 10 статии в научни списания и публикувани доклади от научни конференции (8 от които в съавторство). Представен е и списък от участие и ръководство на 3 научно-изследователски разработки, осъществени през последните 9 години.

Обект на рецензиране са научните публикации от трета група, а останалите се имат предвид при формиране на окончателното становище.

Научните публикации на доц. д-р Емил Димов могат да бъдат структурирани, както следва:

- самостоятелна монография, озаглавена „Анализ на методиката за определяне цената на лигнитните въглища“, в обем от 108 страници;
- участие в три учебника и учебни помагала с общо 24 разработени глави;
- десет статии и доклади, от които две самостоятелни, а на 5 доц. Емил Димов е първи автор.

Обемът на монографичния труд е 126 стандартни страници, на учебниците и учебните пособия – 489 стандартни страници, и на научните статии и доклади – 102 стандартни страници.

Посочените количествени и структурни показатели на рецензираната част от научната продукция на доц. Емил Димов позволяват да се направи следната оценка:

Първо, научната дейност на кандидата за професор след придобиване на научното звание „доцент“ е протичала равномерно, което е намерило отражение в неговата публикационна дейност;

Второ, в структурно отношение научната продукция е съчетание на самостоятелни и колективни публикации, които са в относително равновесие, особено ако се отчете и факта, че в значителна част от колективните публикации кандидатът е първи автор. Тези констатации са основание за оценката, че освен възможностите за самостоятелна работа, доц. Емил Димов притежава и уменията да работи в екип и да ръководи научни колективи.

Трето, научната продукция на кандидата под формата на статии и научни доклади е публикувана в авторитетни издания и представена пред международни научни форуми;

Четвърто, специално място в научната продукция заемат монографичният труд и участието в трите учебника;

Пето, научно изследователската дейност на кандидата намира изразение и в ръководенето и участието в 3 изследователски разработки през последните години.

III. ОБОБЩЕНА ХАРАКТЕРИСТИКА НА НАУЧНАТА ПРОДУКЦИЯ И НАУКО-ПРИЛОЖНАТА ДЕЙНОСТ НА КАНДИДАТА

Съобразно приетите по-горе за рецензиране публикации научните интереси на кандидата обхващат широк спектър от макро- и микроикономически проблеми в различни измерения и разрези, както следва:

А. Макроикономическата стабилност като цяло и в частност на българската икономика в условията на по-пълно интегриране към ЕС. В публикациите си кандидатът анализира потенциала на икономиката за бъдещо развитие в основни направления - икономически растеж, доходи и инфлация, пазар на труда, финансова и банкова сфера, фискална политика и държавен дълг.

Б. Специално внимание е отделено на пазара на труда - заетост и безработица, и връзките му с динамиката на работната заплата и инфлацията.

В. Ценообразуването на базови ресурси – детайлен микроикономически анализ в представения за участие в конкурса монографичен труд.

Доц. Емил Димов е защитил успешно дисертация на тема: “Инфлация и заетост в България: 1990 - 2005 г. (взаимодействия — теоретичен и емпиричен анализ)”, за което през 2007 г. му е присъдена научната и образователна степен “доктор” по научната специалност 05.02.01 „Политическа икономика”. В това теоретично направление, изследващо връзката трудов пазар — инфлация той има освен неприетите за рецензиране публикации, свързани със защитата на дисертацията и редица още сериозни публикации, които споменах по-горе.

Към представените от доц. д-р Емил Димов научни трудове може да се отправят и редица бележки и препоръки за бъдеща работа:

А. Необходимо е по-пълно, ясно и точно прецизиране и структуриране на авторовите позиции за ролята, мястото и значението на различните измерения на икономическото развитие и растеж при осъществяването на прехода към пазарна икономика, и най-вече в логиката на по-пълното ни интегриране в Европейския Съюз. Още по-ясно и отчетливо е необходимо да се операционализират и дефинират критериите за икономическа стабилност и факторите, които я определят.

Б. Добре би било в бъдещата си работа доц. д-р Емил Димов да се концентрира в едно или най-много две от посочените по-горе около пет направления в макроикономическия анализ. Това би му дало възможност да концентрира в още по-голяма степен изследователските си търсения към още по-задълбочени научни резултати.

В. Публичността и признанието от научната общност биха били по-големи, ако кандидатът за професор публикува свои научни резултати в чуждестранни издания.

IV. ОСНОВНИ ПРИНОСИ В РЕЦЕНЗИРАНАТА НАУЧНА ПРОДУКЦИЯ

Много добро впечатление прави факта, че макар и да са сравнително немного по брой, публикациите на кандидата са силно фокусирани в едни от най-важните за теорията и практиката икономически проблеми. Това му дава предимство и възможност за постигане на научни и научно-приложни приноси, по-важните от които са:

1. На базата на конкретни анализи са изследвани взаимовръзките между трудовия пазар (заетост - безработица) и динамиката на инфлацията и доходите. При тези анализи, обхващащи в съвкупност период от над четвърт век (от 1990 до 2015 г.), са очертани допуснатите грешки, водещи до намаляване на дела на компенсациите на заетите в БВП, и като следствие - до задържане на общия растеж на производителността на труда и на икономическия растеж. Изведени са практически препоръки към изготвянето на икономическа политика в тази област [4, 5, 7, 17, 25].

2. Въз основа на задълбочен факторен анализ на методиката за определяне цената на лигнитните въглища, добивани от „Мини Марица-Изток“ ЕАД, се предлагат конкретни стъпки за подобряване на ефективността на ценообразуването и главно – изключване на негативните фактори, констатирани в реалните икономически процеси.

3. Разкриват се взаимовръзките на фискалната и данъчна политики и тяхното логическо отражение върху brutния външен дълг и неговото обслужване [8, 9, 12].

4. Разгледани са макроикономическите зависимости, формиращи адаптационните възможности на българския трудов пазар към външни и вътрешни въздействия. С оглед оценяването на реалните възможности за подобряване на неговото функциониране е направена съпоставка със зависимостите в развитите страни от Европейския съюз (ЕС-15). Изследвани са основни макроикономически зависимости на пазара на труда: влиянието на икономическия растеж върху параметрите на трудовия пазар; взаимодействието между инфлацията, работната заплата и безработицата и оценката на степента на съгласуваност между търсенето и предлагането на труд. Направени са оценки и изводи за приликите и разликите в механизмите на въздействие и възможностите за подобряване [7, 11, 25].

5. На базата на ретроспективен анализ на тенденциите в развитието на българския икономически преход са посочени особеностите на интегрирането на България в Европейския съюз. В тази връзка са изведени и обосновани факторите, а също така и изискванията за постигане на икономическа стабилност и устойчиво развитие. Посочените проблеми са изследвани на фона на разгърнатата се световна финансова и икономическа криза [2, 5].

6. Обоснована е необходимостта от прилагането на системата на „паричния съвет“ до влизането в Еврозоната и приемането на еврото. Аргументирано е защитена позицията, че фиксираният валутен курс е стабилизиращ елемент за реалната икономика и финансовата ни система [12, 25].

7. На базата на избрани показатели като икономически растеж, доходи и инфлация, заетост и безработица, присъединяването към механизма на валутните курсове и държавния дълг са установени факторите и идентифицирани проблемите на макроикономическото развитие на страната, както и очератни перспективите за макроикономическата стабилност, въз основа на които са формулирани адекватни практически препоръки към провежданата икономическа политика [3, 25].

8. Успешно прилагане на хипотетично - дедуктивния метод на изследване, при който изследването тръгва от общоприетите постулати, закони и пр. и търсене на тяхното потвърждение в единичните частни случаи. Непълната валидност на базисни икономически закони и зависимости за България е резултат на комплексното действие на редица причини от политическо, икономическо и социално естество, които дават основание за извеждане на конкретни макро- и микроикономически политики [1, 2].

9. Обосновано е влиянието на brutния външен дълг върху динамиката на икономическия растеж в страната, разкрити са каналите на въздействие на дълга върху растежа. Специално внимание е отделено на ефектите на дълга върху икономическото развитие - влияние върху инвестициите, факторната производителност, публичните инвестиционни разходи, провежданата икономическа политика и пр. Теоретичното изясняване на посочените проблеми се допълва от анализа на външния дълг на България (генезис, развитие, структура - по вид, матуритет, валутна, дългова поносимост, управление и обслужване) и влиянието му върху икономическото развитие на страната, разкритата зависимост между външния дълг и провежданата икономическа политика и стабилност на извършените реформи. Установено е както влиянието на дълга върху провежданата икономическа политика и стабилността на извършваните реформи, така и обратното въздействие главно на фискалната политика върху дълга и неговото обслужване [13, 25].

10. Успешното съчетаване на теоретико - познавателната с практико - приложната страна в изследванията. Изведени са препоръки какво може да се направи относно някои негативни моменти, свързани с приемането ни в ЕС, за недопроизведения БВП вследствие на рестриктивната политика на доходите, за предложеното възприемане на модерната кейнсианска и неокейнсианска теория като контрапункт на провежданата у нас неолиберална политика след 1989 г. с подчертан рестриктивен характер и др. [7]

11. Приноси елементи съдържа и съвкупността от изведени конкретни препоръки за оптимизиране на антиинфлационните политики и политиките в областта на трудовия пазар в средносрочна перспектива, свързана с влизане на България в Еврозоната [2, 4, 17].

Научните разработки на доц. д-р Емил Димов имат определена значимост както за науката, така и за практиката на икономическото развитие в България, а също и за преподаването на икономическата теория.

От приложената справка, удостоверяваща цитиране на негови публикации, не става ясно какъв е точно вида на цитатите.

Считам, че посочените по-горе приноси са лично дело на кандидата. Те изразяват неговия собствен и вече утвърден научен стил. Това се отнася както за теоретичните постановки, така и за емпиричните му изследвания. Повечето от научните резултати на г-н Емил Димов имат теоретико-приложна значимост за българската икономика и показват задълбочено познаване на статистическата информация и съвременната икономическа конюнктура в България. Във всички свои разработки кандидатът демонстрира богата литературна осведоменост в областта на икономическата теория, за което допринася и свободното ползване на руски, немски и английски език.

V. УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Познавам Емил Димов от студентските му години в УНСС - беше мой студент в специалност "Политическа икономия", сега "Макроикономика". Още от това време той имаше подчертан интерес към икономическата теория и нейното изучаване, преподаване и изследване.

В научната и преподавателска общност доц. д-р Емил Димов успя за сравнително кратко време да се утвърди и наложи като добър лектор и преподавател на икономическата теория, като коректен и уважаван колега и изследовател.

Учебно-преподавателската дейност на доц. д-р Емил Димов е свързана с разработването и воденето на лекции и семинарни занятия по дисциплините „Икономика“, „Бизнес планиране и контрол“, „Икономическо развитие и корпоративна социална отговорност“, „Икономика и финанси“, „Икономика за мениджъри“ и др. Бил е научен ръководител на голям брой успешно защитили дипломанти. Научен ръководител е на трима докторанти, двама от които успешно са защитили дисертационни трудове. Той има солидно участие в няколко сериозни учебника със същите наименования, както са водените от него и посочени по-горе учебни дисциплини. Прави добро впечатление факта, че авторското участие на доц. д-р Емил Димов е в темите и по проблемите, по които той работи в научно-изследователските си търсения. Това дава възможност на кандидата да свърже пряко научно-изследователската си работа с преподавателската. Сумарното участие на доц. д-р Емил Димов само

в представените за участие в конкурса учебници е в обем 411 издателски страници или 489 стандартни страници.

Владеенето на чужди езици (немски, руски и английски), спомагат за изграждането на кандидата, освен като изследовател и като актуален и интересен за студентската аудитория лектор и преподавател. Средногодишната учебна натовареност на г-н Димов обикновено е около 500 приравнени аудиторни часа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Кандидатът за професор Емил Иванов Димов е доктор по икономика и доцент в Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“, където в продължение на повече от три десетилетия извършва преподавателска и научна дейност, даващи принос за развитието на университета и за повишаване на неговия престиж. Представената научна продукция в цялата ѝ разновидност доразвива съществуващи знания в областта на макро- и микроикономическата теория и е добра предпоставка за подготовката на знаещи и можещи специалисти.

Познавам кандидата повече от три и половина десетилетия като студент и колега. Свидетел съм и участник във всички етапи на неговото научно и професионално израстване. Той притежава всички необходими качества, както и признанието на колегите си за заемане на професорска академична длъжност.

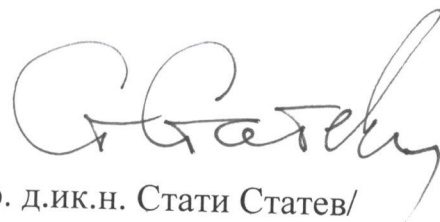
С пълна убеденост давам положителна оценка за цялостната дейност на кандидата, която в съвкупност удовлетворява изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за неговото прилагане и Правилника за развитие на академичния състав на Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“.

Препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури по конкурса да предложат на Факултетния съвет на Минно-технологичния факултет на МГУ „Св. Иван Рилски“ ДА ИЗБЕРЕ доц. д-р Емил Иванов Димов на академичната длъжност „ПРОФЕСОР“ по научно направление 3.8 Икономика.

31.05.2018 г.

София

Рецензент:

/проф. д.ик.н. Стати Статев/